

שווייץ
פסקדין של מעלה

עוברים ושבים ברחוב פרייה, ציריך, נעצרו בבהלה כשהצליפו באחד מימי אפריל, 1954, כמה יריות אקדח על הכביש. הן פגעו בבעליו של קאדילק מהורר, שחנה ליד המדרכה. האיש צנח במקום בשלולית דם, הובא לבית החולים ומת כעבור דקות מעטות (העולם הזה 865).

לפני מותו עוד הספיק הגוסס הפליט את שם רוצחו. כשנשאל מה סיבת הרצח, הוציא בקושי את המלה "סחיטה". הניירות שנמצאו בכיסו גילו שהיה זה סוחר יהודי מפולין בשם יאנק קליימן.

השוטרים עוד עסקו בויהוי הגופה, כאשר עצרה מונית לפני בנין מטה המשטרה בציריך. מתוכה יצא גבר לבוש ברשלנות, כבן 30, שטען כי מוצאו מהונגריה. ברשותו היה רכון על שם ירשי קשאן. הוא גילה שהוא יהודי אדוק, וכי רצה את יאנק קליימן.

זרוע משותקת. השופט החוקר קיבל רושם מוזר, כמעט מחלחל. לכל השאלות השיב קשאן תשובות חד-גוניות וחמקניות. ניכרו בו סימנים של פסיכוזה קשה. זרועו הימנית, שהפעילה את נשק הרצח, היתה ל"פתע משותקת. הוא דרש שיובא לבית הכנסת לפני המשכת ה"קירה.

אחרי ביקור זה הפך קשאן ל"פתע יידיותי ומוכן לגלות את האמת. גם השיחוק ברורו נע"לם לפתע. עתה מסר, סוף סוף, את זהותו האמיתית: שמו לא היה קשאן, אלא זאמק ויטוס. מוצאו לא היה מהונגריה, אלא מן האוקראינה הפולנית.

משך שנה וחצי ישב ויטוס במעצר חקירה. החודש דן אותו בית-המשפט העליון של ציריך לשבע שנות מאסר, אף כי הביא בחשבון כי ויטוס אינו שפוי לגמרי בדעתו, מאז נפצע בראשו במלחמה. בית-המשפט האמין ש"לא היה שום נימוק שפל למפשע. ויטוס רצה בכוחו תחילה, אולם הוא פעל מתוך שיגעון לצדק, שאפשר היה לקרוא לו "שגאה כנה".

העתונות השווייצית לא קיבלה את פסק-הדין בסבר פנים יפות. לדעתה היה זה עיוות-הדין. ה"רוצח עשה את שלו, לדעתה, מ"תוך הרגשת-חובה, ביצע נגד קליימן מעין פסקדין של מעלה, אחרי שהלה התחמק מידי בית-דין רבני יהודי.

צלב על הצוואר. שבוע לפני הרצח נרש קליימן, שנמ"צא במקרה בציריך, על ידי רב הקהילה היהודית להתייצב לדין תורה. קליימן נתבע להודיע תוך ארבעה ימים אם הוא מוכן לקבל על עצמו את מרות בית-הדין.

כאשר לא השמיע קליימן כל תשובה, ארב לו התובע ויטוס לפני בנין התיאטרון העירוני, כי שהאקדח מוכן בידו. אולם, ה"קרבן נעלם בדווקא מבקרי התיאטרון. כעבור יום גילה ויטוס את קליימן מחדש. לפני שלח

על ההדק, התסכל לאלוהים, ביקש ממנו לה"ציל את קליימן מן הכדור אם אמנם הוא חף מפשע. אלוהים קבע שקליימן אשם: הכדור שם קץ לחייו.

זאמק ויטוס נולד בעיירה לוצרן. אביו סחר בדגים ובדבריי-עור, היה יהודי אדוק. כש"כבשו הרוסים את פולין המזרחית, בראשית מלחמת-העולם, נתפס ויטוס בגלגלי המלחמה. כנער מטבח במטה קרבי סובייטי הש"תתף בנסיגה הרוסית הגדולה.

בלבו נשאר יהודי מולני. רק מטרה אחת היתה לנגד עיניו: להצטרף לפרטיזאנים ה"פולניים כדי לנקום בגרמנים, שהשמירו את משפחתו בלוצרן וזרקו לתוך קבר המוני. אולם הפולנים לא רצו בויטוס היהודי. הפרטיזאנים היו ברובם אנטישמיים. על כן הפך זאמק ויטוס לירשי קשאן, רכש את דרכונו של הונגרי מת וחלה צלב על צווארו. אולם הפולנים גילו את התרמית, גרשו את המתנדב.

20 ק"ג קפה. ויטוס כבר נכנע. איך שהוא

הגיע לסמראקאנד, הצליח שם להצטרף לצבא הפולני הקומוניסטי. בימים האחרונים של מלחמת העולם פגע רסיס של פגז בראשו.

אחרי המלחמה החל לסחור בבדים בעיר שטטיין, שעברה מידי הגרמנים לפולין. את הסחורה רכש בשוק השחור הברלינאי. אז הכיר את בן מולדתו, קליימן, שקנה בשטטיין 20 קילוגרם קפה. זה היה ההון היסודי עליו רצה להקים פרנסה בשוק השחור. האמביציה של קליימן מצאה חן בעיני ויטוס, שלקח אר"תו במכוניתו לברלין, מסרו שם לידי ידידיו בשוק השחור של ככר אלכסנדר.

כעבור זמן מה עבר גם ויטוס לברלין, התגורר במחנה חפלישים של אונרר"א, הע"תק את פעולתו מבדים לזהב ותכשיטים. כהון יסודי שימשו לו הכליות המזונן של אונרר"א, אותן מכר ברווח.

ארגז הפרופסור. באחד הימים נפגש ויטוס באדם שכינוהו את עצמו בשם פרופסור. שמו האמיתי של הפרופסור לא נודע לויטוס מעולם. הפרופסור הראה לו ארגז קטן וחתום, אותו הציל, לדבריו, ממלאי הצבא הגרמני. כששמע ויטוס שהארגז מכיל ראדיום, הלם ליבו בחזקה. הוא הבין כי עבר יום-הקט"נות. שעתו הגדולה הגיעה.

הוא התייעץ עם שותפיו, שני יהודים בשם

רצח קליימן (התרשמותו של ציריך)
זרוע משותקת הפעילה את ההדק

ברקוביץ וריבק, כיצד למכור את אוצרו של הפרופסור. ברקוביץ הוכיר אדם המקיים קשרים טובים עם הרוסים, אחד בשם יאנק קליימן. ויטוס חייר קמץ השם. הוא שמח שעיסקת הראדיום תימצא בידיו הבטוחות של אדם כה נאמן כבן-הסתותו לשעבר.

קליימן קיבל את הארגז והביאו אל הר"ר סיים מברלין המזרחית, שם התגורר, הודיע לידידיו במערב העיר שהתוכן יבדק תחילה במוסקבה. עד אז אין לדעת דבר.

מרגלים אמריקאיים. לפתע באה ידי-עה מדהימה מקליימן. הרוסים גילו שהפר"ר פסור אינו אלא רמאי, וכי תוכן הארגז חסר-ערך. כעבור ימים מעטים שלח קליימן לידי-דו ויטוס את ארגז-הראדיום הריק. אולם הוא המתיק את המכה בפרס מלכותי. הרוסים, כך הודיעו, מצאו שתוכן הארגז שזה בכל זאת 5000 דולר.

מאז אותו רגע כירסם חשד מכווער בלבו של ויטוס. שמה הכיל הארגז בכל זאת רד"ים? שמה רימה אותו קליימן? הוא שלח

את ברקוביץ בלחית ידיו, פרלמן, אל הא"י זור הסובייטי כדי להיפגש עם קליימן. מאז לא ראה עוד את ברקוביץ. הרוסים אסרוהו. פרלמן הצליח להימלט.

לויטוס היה ברור כי קליימן הלשין על שני היהודים באוני הסובייטים. אולי אף אמר להם שהם מרגלים אמריקאיים. אך ר"צה, לדעת ויטוס, להיפטר משותפיו המרומים.

הוצאה לפועל. נרש ונרגש הלך וי"טוס לקליימן כדי לברר בעצמו את פרטי ה"בגידה. הפגישה לא נתקיימה. קליימן הלך גם את ויטוס לתוך מלכות ממנה הצליח להיחלץ, כפי שסיפר לבית המשפט השווייצ"י, רק ברגע האחרון.

ויטוס עזב את ברלין, עבר לפריס. שם המתינה לו בשורת איוב: גם את שותפו ריבאק הצליחו הרוסים לתפוס בעזרת הבר"גד.

אך ויטוס לא היה פחדן. הוא חזר לפולין, עסק שוב במסחר בדמים, חקר בשקט מה קרה לשותפיו. כשנודע לו בחדות שהשניים נעלמו בסיביר, גמר אומר בלבו לסלק את החשבון.

לפני שנתיים תפס את קליימן בישראל, שם עסק הלה במסחר. ויטוס דרש ממנו להו"פיע בפני דין-תורה. קליימן הסכים. אך ימים מעטים לפני התאריך הקבוע נע"לם בדרכו לאמריקה.

ויטוס רדף אחריו ברחבי ה"עולם. סוף-סוף גילה אותו בציר"יך, חזר ודרש ממנו להתייצב לדין. כשלא נענה גם הפעם, פסק את הדין בעצמו והוציא לפועל במו ידיו.

יוגוסלביה
קרב הלווייתנים

רב-סרן מאטיה מאקוט, איש הטייסת השנייה של חיל האויר היוגוסלבי, חג שעות ארוכות על פני מפרץ נין. לפתע גילה את מסרתו. הוא צלל לעבר המים השקטים של הים האדריאטי. תו"תחי המטוס נבחו. כעבור 120 יריות התכהרו פניו של הטייס הסיטואי. שבע-רצון חזר לכסיסו.

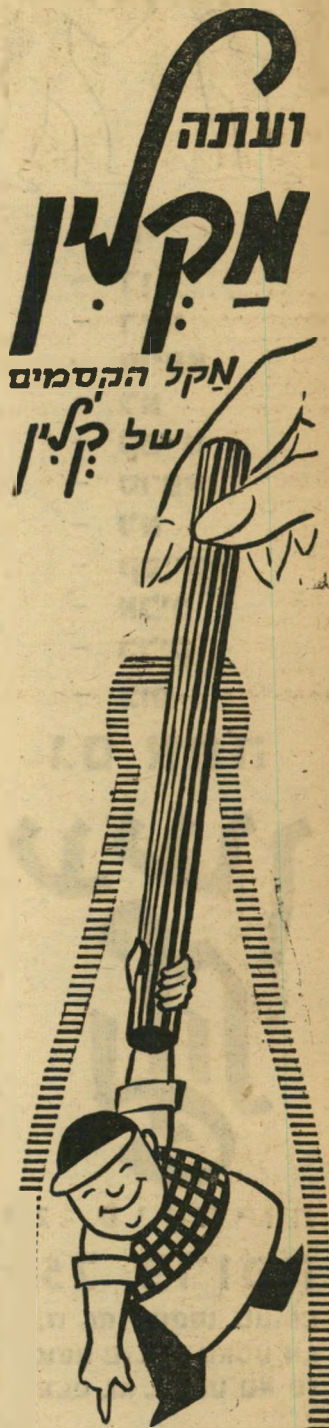
תושבי נין, עיר-נמל קטנה, עקבו אחרי מיבצעי הטייס בספי"קנות גלויה. כי מזה כמה ימים ירדו בעיניהם מגיות הכוחות ה"מוויינים היוגוסלביים פלאים.

חוש-הזמור רטוב. גרם לתופעה מעציבה זו לוייתן גדול, שתעה לפני חודש לתוך מפרץ נין, הסגור כמעט על-ידי שר"שרת-איים מפני הים הפתוח. ה"דיין פטר שטוליצ, הרגיש בו ראשון, אולם כאדם זהיר לא גילה את הדבר, מחשש פן ית"ייחסו אורחי החוף האדריאטי, האוהבים את הטיפה המרה, באי אמון לסיפור-הבלים על לוייתן בן 20 מטר. אולם הלווייתן לא היה פרי הסליבוויץ, גם חבריי של הדייג הבחינו בו כעבור יום-יומיים. מודאגים לגורל רש"תותיהם הועיקו את חיל-הים.

למחרת היום הדרה לתוך ה"מפרץ סירת טורפד גאה, כדי להתגבר בלהם מהכני על הפו"לש הזור. כל תושבי החוף הופיעי בשפת הים, כדי לחזות בהפגנת העוצמה הצבאית. תחת זאת הופגן רק חוש-ההזמור של הלווייתן.

הקרב ארך יומיים. תאר אותו וצ"רנה נוב"טטי, עתון-הערב הטיטואי: "הלווייתן לא התרשם ממטחי ספינת-המלחמה. הוא שט בנחת במפרץ, נעלם לפעמים והפליט, בהתרוממו מחדש, סילון-מים גבוה. ביום השני עבר צוות הספינה לזריקת רימוני יד. אולם גם אלה לא הפריעו ללווייתן. אז נטשה הספינה את שדה-הקרב. הלווייתן ליה"איתה, והצדיע לה בשלושה סילוני מים.

האויב הובס. כדי להציל את הפרס"טיגיה של העוצמה הצבאית היוגוסל"בית, הועיקה הספינה את חיל-האויר. כך זכה רבי-סרן מאקוט לתפקידו המזור והמ"כובד ביותר. הודעתו על היעלמו הסופי של האויב לא עוררה אמון. משך שבועה ימים נסרק המפרץ. עד שנתגלה גוף שחור בתחתית הים. האויב הושמד.

חדש!

לשמיפת כלים
רצפות ואמבטיה

2, מקלון"
לבקבוק מים

מחיר 6 מקלון
רק 290 פרוטה

כשר

המפיצים: חברת נאמנית
למזרח הקרוב בע"מ
תל-אביב: טלפון 84363
חיפה: טלפון 4811
ירושלים: 61783
מרוי טל.